

I. KARTA PRZEDMIOTU

1. Nazwa przedmiotu: **MASZYNY I NAPĘDY ELEKTRYCZNE**
2. Kod przedmiotu: **Emn**
3. Jednostka prowadząca: **Wydział Mechaniczno-Elektryczny**
4. Kierunek: **Automatyka i Robotyka**
5. Specjalność: **Komputerowe wspomaganie automatyki i robotyki**
6. Moduł: **Moduł kierunkowy**
7. Poziom studiów: **I stopnia**
8. Forma studiów: **niestacjonarne**
9. Semestr studiów: **III, IV**
10. Profil: **ogólnoakademicki**
11. Prowadzący: **dr inż. Adam Polak**

CEL PRZEDMIOTU

C1	Zapoznanie studentów z zasadami elektromechanicznego przetwarzania energii
C2	Zapoznanie studentów z zasadą działania i budową transformatorów jednofazowych i trójfazowych
C3	Poznanie zasady działania, budowa i charakterystyki prądnicy synchronicznej.
C4	Poznanie zasady działania i budowy silnika asynchronicznego trójfazowego.
C5	Poznanie podstawowych właściwości ruchowych silnika asynchronicznego klatkowego i pierścieniowego.
C6	Poznanie budowy i zasady działania prądnicy i silnika prądu stałego.
C7	Zapoznanie studentów z elektrycznym układem napędowym.
C8	Poznanie zasad rozruchu i hamowania elektrycznego silników prądu stałego i prądu przemiennego
C9	Poznanie metod regulacji prędkości obrotowej silników prądu stałego i silników asynchronicznych.
C10	Poznanie zasad doboru mocy silnika do napędu maszyny roboczej.

WYMAGANIA WSTĘPNE W ZAKRESIE WIEDZY, UMIEJĘTNOŚCI I INNYCH KOMPETENCJI

1	Znajomość podstaw elektrotechniki i elektroniki.
2	Znajomość mechaniki technicznej w zakresie statyki i dynamiki ciała stałego.
3	Znajomość matematyki w zakresie analizy zespolonej oraz równań różniczkowych.

EFEKTY KSZTAŁCENIA

EK1	Student zna podstawowe prawa i zasady elektromechanicznego przetwarzania energii
EK2	Student zna zasadę działania i budowę transformatora elektrycznego i potrafi wyjaśnić charakterystykę zewnętrzną transformatora.
EK3	Student zna budowę i zasadę działania prądnicy synchronicznej, potrafi wyjaśnić różnicę między pracą samotną a pracą prądnicy w sieci elektroenergetycznej, zna charakterystykę zewnętrzną.
EK4	Student zna zasadę działania silnika asynchronicznego trójfazowego, potrafi wyjaśnić zasadę wytworzenie pola magnetycznego wirującego zna różnicę w budowie między silnikiem klatkowym a silnikiem pierścieniowym..
EK5	Student potrafi narysować i uzasadnić charakterystyki mechaniczne silnika asynchronicznego klatkowego i pierścieniowego.
EK6	Student zna budowę maszyn prądu stałego, potrafi wyjaśnić zasadę działania silnika i prądnicy zna rodzaje maszyn prądu stałego potrafi narysować i uzasadnić charakterystyki zewnętrzne.
EK7	Student zna klasyfikację napędu elektrycznego , potrafi zdefiniować stan dynamiczny i napisać równanie równowagi układu napędowego.
EK8	Student zna zasady i sposoby rozruch silników elektrycznych oraz rodzaje hamowania elektrycznego silników prądu stałego i silników asynchronicznych.
EK9	Student zna metody regulacji prędkości obrotowej silników prądu stałego i silników asynchronicznych pierścieniowych i klatkowych.
EK10	Student potrafi dokonać doboru mocy silnika do napędu maszyny roboczej..

EK11	Student uważnie śledzi treści wykładu, zadaje pytania gdy ma trudności ze zrozumieniem, dyskutuje podczas zajęć, w celu lepszego zrozumienia materiału wyszukuje informacje uzupełniające z innych źródeł.
EK12	Student przestrzega zasad obowiązujących na wykładach. Dyskutuje o możliwościach modyfikacji zasad w celu podniesienia efektywności odbywania wykładów przez innych studentów.
EK13	Aktywnie uczestniczy w wykładzie, ćwiczeniu, laboratorium i zgłasza się do odpowiedzi w przypadku gdy wykładowca zadaje pytanie dotyczące ich treści. Zgłasza wykładowcy swoje uwagi lub uzupełnienia odnoszące się do treści wykładów i laboratorium. dostarcza wykładowcy nowe materiały odnoszące się do treści poprzednich wykładów i laboratorium.
EK14	Student potrafi rozróżnić silniki elektryczne stosowane w przemyśle.

TREŚCI PROGRAMOWE

WYKŁADY		Liczba godzin
W1	Pojęcia podstawowe z zakresu elektromechanicznego przetwarzania energii .	2
W2	Budowa i zasada działania transformatorów jednofazowych i trójfazowych . Charakterystyka zewnętrzna. Układy połączeń i praca równoległa transformatorów trójfazowych.	2
W3	Maszyny synchroniczne-budowa i zasada działania. Charakterystyki ruchowe . Praca samotna i praca w sieci elektroenergetycznej prądnicy synchronicznej.	2
W4	Maszyny asynchroniczne - Zasada działania silnika asynchronicznego trójfazowego. Budowa silnika asynchronicznego klatkowego i pierścieniowego.	2
W5	Maszyny prądu stałego - Budowa i zasada działania prądnicy i silnika .Charakterystyki mechaniczne i właściwości ruchowe silników.	2
W6	Podstawowe pojęcia i zależności w napędzie elektrycznym. Równanie równowagi układu napędowego. Zasada redukcji momentów oporowych.	1
W7	Rozruch i hamowanie elektryczne silników prądu stałego i silników asynchronicznych.	2
W8	Napędy przekształtnikowe prądu stałego . Napędy asynchroniczne regulowane częstotliwościowo .	2
W9	Zasada obliczania mocy i dobór silnika do napędu mechanizmu.	1
Razem		16
ĆWICZENIA		
Ć1	Kolokwium	2
Razem		2
ZAJĘCIA LABORATORYJNE		
L1	Badanie podstawowe transformatorów.	2
L2	Badanie prądnicy synchronicznej w pracy samotnej. Podstawowe charakterystyki.	2
L3	Badanie silnika klatkowego połączonego w gwiazdę i trójkąt.	2
L4	Badanie silnika asynchronicznego pierścieniowego.	2
L5	Rozruch i hamowanie silnika asynchronicznego pierścieniowego.	2
L6	Rozruch i hamowanie silnika asynchronicznego klatkowego.	2
L7	Badanie właściwości ruchowych napędu z silnikiem obcowzbudnym prądu stałego zasilanego z przekształtnika.	2
L8	Badanie właściwości ruchowych napędu z silnikiem asynchronicznym klatkowym zasilanego z przemiennika częstotliwości.	2
L9	Badanie wybranego silnika elektrycznego	2
Razem		18

NARZĘDZIA DYDAKTYCZNE

1	Notebook z projektorem
2	Tablica i kolorowe pisaki
3	Modele maszyn elektrycznych

SPOSOBY OCENY

FORMUJĄCA

F1	Wykonanie sprawozdania z zajęć laboratoryjnych	EK1-EK9, EK11-EK13
F2	Wykonanie zadania problemowego	EK10

PODSUMOWUJĄCA

P1	Kolokwium	EK1-EK13

OBCIĄŻENIE PRACĄ STUDENTA

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności			
	semestr	III	IV	razem
Godziny kontaktowe z nauczycielem		18	18	36
Konsultacje		5	5	10
Czytanie wskazanej literatury		10	10	20
Przygotowanie się do laboratorium		13	13	26
Opracowanie sprawozdań z laboratorium		14	14	28
SUMA GODZIN W SEMESTRZE		60	60	120
PUNKTY ECTS W SEMESTRZE		2	2	4

LITERATURA

PODSTAWOWA

1	J.Witkowski: Maszyny i napędy elektryczne cz.I - Maszyny elektryczne. AMW Gdynia
2	A.Plamitzer : Maszyny elektryczne. WNT Warszawa 2001.
3	R.Kostyszyn:Laboratorium maszyn elektrycznych.wyd. AM Gdynia
4	R. Sochocki, Mikromaszyny elektryczne, Oficyna Wydawnicza Politechniki Warszawskiej, 1996

UZUPEŁNIAJĄCA

5	Podstawy elektrotechniki, Roman Kurdziel, WNT, Warszawa 1973

PROWADZĄCY PRZEDMIOT

1	dr inż. Adam Polak, a.polak@amw.gdynia.pl

Formy oceny

Efekt	Na ocenę 2	Na ocenę 3	Na ocenę 4	Na ocenę 5
EK1	<i>Student zna podstawowe prawa i zasady elektromechanicznego przetwarzania energii</i>			
	Student wie na czym polega elektromechaniczne przetwarzanie energii lecz nie potrafi zdefiniować maszyny elektrycznej jako elektromechanicznego przetwornika energii.	Student wie na czym polega elektromechaniczne przetwarzanie energii, umie zdefiniować maszynę elektryczną jako elektromechaniczny przetwornik energii oraz zna zasadę odwracalności pracy maszyn elektrycznych.	Student wie na czym polega elektromechaniczne przetwarzanie energii, umie zdefiniować maszynę elektryczną jako elektromechaniczny przetwornik energii oraz zna zasadę odwracalności pracy maszyn elektrycznych. Potrafi wyjaśnić związek między parametrami znamionowymi maszyny a rodzajem pracy.	Student wie na czym polega elektromechaniczne przetwarzanie energii, umie zdefiniować maszynę elektryczną jako elektromechaniczny przetwornik energii oraz zna zasadę odwracalności pracy maszyn elektrycznych. Potrafi wyjaśnić i uzasadnić związek między parametrami znamionowymi maszyny a danym rodzajem pracy.
EK2	<i>Student zna zasadę działania i budowę transformatora elektrycznego i potrafi wyjaśnić charakterystykę zewnętrzną transformatora.</i>			
	Student zna zasadę działania transformatora jednofazowego lecz nie potrafi zdefiniować przekładni napięciowej.	Student zna zasadę działania transformatora jednofazowego, potrafi zdefiniować przekładnię napięciową i zwojową, zna budowę transformatora trójfazowego.	Student zna zasadę działania transformatora jednofazowego, potrafi zdefiniować przekładnię napięciową i zwojową, zna budowę transformatora trójfazowego zna warunki pracy równoległej transformatorów trójfazowych.	Student zna zasadę działania transformatora jednofazowego, potrafi zdefiniować przekładnię napięciową i zwojową, zna budowę transformatora trójfazowego zna warunki pracy równoległej transformatorów trójfazowych. Potrafi narysować schematy połączeń transformatorów trójfazowych należących do różnych grup połączeń.
EK3	<i>Student zna budowę i zasadę działania prądnicy synchronicznej, potrafi wyjaśnić różnicę między pracą samotną a pracą prądnicy w sieci elektroenergetycznej, zna charakterystykę zewnętrzną.</i>			
	Student zna budowę prą synchronicznej lecz nie potrafi wyjaśnić warunków indukowania napięcia na zaciskach prądnicy.	Student zna budowę prą synchronicznej, potrafi wyjaśnić warunki indukowania napięcia na zaciskach prądnicy i podać wzór analityczny tego napięcia.	Student zna budowę prą synchronicznej, potrafi wyjaśnić warunki indukowania napięcia na zaciskach prądnicy i podać wzór analityczny tego napięcia, otfaci narysować i uzasadnić charakterystykę zewnętrzną prądnicy.	Student zna budowę prą synchronicznej, potrafi wyjaśnić warunki indukowania napięcia na zaciskach prądnicy i podać wzór analityczny tego napięcia, potrafi narysować i uzasadnić charakterystykę zewnętrzną prądnicy, zna właściwości pracy samotnej i pracy równoległej.

<i>Student zna zasadę działania silnika asynchronicznego trójfazowego, potrafi wyjaśnić zasadę wytworzenia pola magnetycznego wirującego zna różnicę w budowie między silnikiem klatkowym a silnikiem pierścieniowym..</i>				
EK4	Student zna budowę silnika asynchronicznego lecz nie potrafi wyjaśnić warunki dla wytworzenia pola elektromagnetycznego wirującego.	Student zna budowę silnika asynchronicznego, potrafi wyjaśnić warunki dla wytworzenia pola elektromagnetycznego wirującego.	Student zna budowę silnika asynchronicznego, potrafi wyjaśnić warunki dla wytworzenia pola elektromagnetycznego wirującego. Zna różnice w budowie między silnikiem klatkowym a silnikiem pierścieniowym.	Student zna budowę silnika asynchronicznego, potrafi wyjaśnić warunki dla wytworzenia pola elektromagnetycznego wirującego. Zna różnice w budowie między silnikiem klatkowym a silnikiem pierścieniowym oraz zna właściwości ruchowe tych silników.
<i>Student potrafi narysować i uzasadnić charakterystyki mechaniczne silnika asynchronicznego klatkowego i pierścieniowego.</i>				
EK5	Student potrafi narysować charakterystykę mechaniczną silnika klatkowego lecz nie potrafi jej zinterpretować.	Student potrafi narysować charakterystykę mechaniczną silnika klatkowego i silnika pierścieniowego, potrafi jej zinterpretować.	Student potrafi narysować charakterystykę mechaniczną silnika klatkowego i silnika pierścieniowego, potrafi jej zinterpretować. Zna wzór Klossa.	Student potrafi narysować charakterystykę mechaniczną silnika klatkowego i silnika pierścieniowego, potrafi jej zinterpretować. Zna wzór Klossa i potrafi wyjaśnić jego praktyczne zastosowanie.
<i>Student zna budowę maszyn prądu stałego, potrafi wyjaśnić zasadę działania silnika i prądnicy zna rodzaje maszyn prądu stałego potrafi narysować i uzasadnić charakterystyki zewnętrzne.</i>				
EK6	Student zna budowę maszyny prądu stałego lecz nie rozróżnia klasyfikację maszyn prądu stałego ze względu na sposób wzbudzenia.	Student zna budowę maszyny prądu stałego, rozróżnia klasyfikację maszyn prądu stałego ze względu na sposób wzbudzenia. Zna zasadę działania silnika i prądnicy potrafi narysować i objaśnić charakterystyki ruchowe silnika i prądnicy.	Student zna budowę maszyny prądu stałego, rozróżnia klasyfikację maszyn prądu stałego ze względu na sposób wzbudzenia. Zna zasadę działania silnika i prądnicy potrafi narysować i objaśnić charakterystyki ruchowe.	Student zna budowę maszyny prądu stałego, rozróżnia klasyfikację maszyn prądu stałego ze względu na sposób wzbudzenia. Zna zasadę działania silnika i prądnicy potrafi narysować i objaśnić charakterystyki ruchowe. Zna układy połączeń i znormalizowane oznaczenia końcówek uzwojeń maszyn prądu stałego.
<i>Student zna klasyfikację napędu elektrycznego , potrafi zdefiniować stan dynamiczny i napisać równanie równowagi układu napędowego.</i>				
EK7	Student zna pojęcie układu napędowego lecz nie umie go sklasyfikować.	Student zna pojęcie układu napędowego umie go sklasyfikować, zna i prawidłowo definiuje równanie równowagi układu napędowego.	Student zna pojęcie układu napędowego umie go sklasyfikować, zna i prawidłowo definiuje równanie równowagi układu napędowego. Zna zasadę wyznaczania wartości zastępczych momentów.	Student zna pojęcie układu napędowego umie go sklasyfikować, zna i prawidłowo definiuje równanie równowagi układu napędowego. Zna zasadę wyznaczania wartości zastępczych momentów oporowych i momentów bezwładności.

	<i>Student zna zasady i sposoby rozruch silników elektrycznych oraz rodzaje hamowania elektrycznego silników prądu stałego i silników asynchronicznych.</i>			
EK8	Student zna pojęcie rozruchu i hamowania elektrycznego lecz nie rozumie i nie umie wyjaśnić ograniczenia jakie występują w tych procesach.	Student zna pojęcie rozruchu i hamowania elektrycznego rozumie i umie wyjaśnić ograniczenia jakie występują w tych procesach.	Student zna pojęcie rozruchu i hamowania elektrycznego rozumie i umie wyjaśnić ograniczenia jakie występują w tych procesach. Potrafi narysować charakterystyki mechaniczne silnika asynchronicznego i obcowzbudnego podczas hamowania dynamicznego.	Student zna pojęcie rozruchu i hamowania elektrycznego rozumie i umie wyjaśnić ograniczenia jakie występują w tych procesach. Potrafi narysować charakterystyki mechaniczne silnika asynchronicznego i obcowzbudnego podczas różnych rodzajów hamowania.
	<i>Student zna metody regulacji prędkości obrotowej silników prądu stałego i silników asynchronicznych pierścieniowych i klatkowych.</i>			
EK9	Student wie na czym polega regulacja prędkości obrotowej lecz nie zna metod jej regulacji.	Student wie na czym polega regulacja prędkości obrotowej i zna sposoby regulacji prędkości obrotowej silnika prądu stałego i silnika asynchronicznego.	Student wie na czym polega regulacja prędkości obrotowej i zna sposoby regulacji prędkości obrotowej silnika prądu stałego i silnika asynchronicznego. Potrafi narysować i objaśnić charakterystyki mechaniczne dla danego sposobu regulacji prędkości obrotowej.	Student wie na czym polega regulacja prędkości obrotowej i zna sposoby regulacji prędkości obrotowej silnika prądu stałego i silnika asynchronicznego. Potrafi narysować i objaśnić charakterystyki mechaniczne dla danego sposobu regulacji prędkości obrotowej. Zna i potrafi uzasadnić regulację częstotliwościową silnika asynchronicznego.
	<i>Student uważnie śledzi treści wykładu, zadaje pytania gdy ma trudności ze zrozumieniem, dyskutuje podczas zajęć, w celu lepszego zrozumienia materiału wyszukuje informacje uzupełniające z innych źródeł.</i>			
EK11	Nie słucha uważnie treści wykładu, nie zadaje pytania gdy ma trudności ze zrozumieniem	Słucha uważnie treści wykładu, zadaje pytania gdy ma trudności ze zrozumieniem	dyskutuje trudniejsze fragmenty zajęć w celu lepszego zrozumienia	wyszukuje informacje uzupełniające z innych źródeł
	<i>Student przestrzega zasad obowiązujących na wykładach. Dyskutuje o możliwościach modyfikacji zasad w celu podniesienia efektywności odbywania wykładów przez innych studentów.</i>			
EK12	Student nie przestrzega zasad obowiązujących na wykładach	Student przestrzega zasad obowiązujących na wykładach	student dba o przestrzeganie zasad obowiązujących na wykładach przez innych studentów	student wskazuje możliwe modyfikacje zasad w celu podniesienia efektywności odbywania wykładów przez innych studentów
	<i>Aktywnie uczestniczy w wykładzie, ćwiczeniu, laboratorium i zgłasza się do odpowiedzi w przypadku gdy wykładowca zadaje pytanie dotyczące ich treści. Zgłasza wykładowcy swoje uwagi lub uzupełnienia odnoszące się do treści wykładów i laboratorium. dostarcza wykładowcy nowe materiały odnoszące się do treści poprzednich wykładów i laboratorium.</i>			
EK13	Biernie uczestniczy w wykładzie, laboratorium i nie zgłasza się do odpowiedzi w przypadku gdy wykładowca zadaje pytanie dotyczące ich treści	Aktywnie uczestniczy w wykładzie, laboratorium i zgłasza się do odpowiedzi w przypadku gdy wykładowca zadaje pytanie dotyczące ich treści	zgłasza wykładowcy swoje uwagi lub uzupełnienia odnoszące się do treści wykładów i laboratorium	dostarcza wykładowcy nowe materiały odnoszące się do treści poprzednich wykładów i laboratorium

	<i>Student potrafi dokonać doboru mocy silnika do napędu maszyny roboczej..</i>			
EK10	Student zna ogólnie dobór silnika do maszyny roboczej lecz nie zna kryteriów tego doboru.	Student zna zasady doboru mocy silnika i kryteria doboru silnika do napędu maszyny roboczej w określonych warunkach środowiskowych.	Student zna zasady doboru mocy silnika i kryteria doboru silnika do napędu maszyny roboczej w określonych warunkach środowiskowych, potrafi obliczyć moc silnika do obciążenia stałego.	Student zna zasady doboru mocy silnika i kryteria doboru silnika do napędu maszyny roboczej w określonych warunkach środowiskowych, potrafi obliczyć moc silnika do obciążenia stałego i obciążenia zmiennego w pracy okresowej.
	<i>Student potrafi rozróżnić silniki elektryczne stosowane w przemyśle.</i>			
EK14				